

Innberetning om gravundersøkel-
ser foretat i gaarden Vestre Veres utmark
(gn. 42) Vanse s. og pgd. Lista sommeren
1918.

I utmarken tilhørende gaarden
Vestre Vere (matrikkelens Vere midtre
gn. 42) ligger en mengde større og mind-
re hauger. Marken kaltes Veremoen. An-
tallet av gravminner er ikke nøiagtig
fastslått, men man tør sikkert anta at
der i altfall finnes et par hundrede
gravhauger paa dette sted.

Haugene ligger paa en more-
ne flate i øst-og nordlig retning for
gaarden paa vestsiden av hovedveien som
fører ut til Penne, Jølle osv. Selve fla-
ten hvorpaa haugene ligger, faller gan-
ske svakt av mot nordvest, stiger der-
paa igjen og ender ut mot havet i en tem-
melig steil brink. Høiden av denne som
paa et enkelt punkt blev nivelleret, vis-
te sig aa være 23.35m. over havflaten.
Nedenfor brinken løper marken ut i en
lav, smal strandflate, hvis ytre del er
helt fylt av rullesten. Ute ved kanten
av brinken i det nordvestlige hjørne lig-
ger saa en liten flokk fortidsminder for
sig, der ingen direkte sammenheng har
med den store gravplass paa Veremoen.

Stedet disse ligger, bærer
det eiendommelige navn Sausebak. Her er
idet hele ennu sex kjendelige fortids-
minder bevaret, liggende i rekke vest-
øst, de fleste er dog temmelig ødelagt-
Vestligst ligger en svær røis 18 m. i
tvermaal, som er kastet ut næsten til
bunnen(nr.1) Merkes bør ogsaa to runde

stenkredser markeret ved mindre sten lagt nogenlunde tett inntil hverandre. Den største av disse (nr.4), hvor ringen kan forfølges helt rundt, er 17m. i tvermaal. Tett inntil ringens sydøstre kant ligger en liten lav haug omgitt av en vakker regelmessig fotkjede (nr.5) og noget lenger øst en stor haug ca. 16 m. i tvermaal hvis silhonet tegner sig kraftig mot horisonten. Den kaltes "Vedelhaugen". (no.8)

De systematiske arkeologiske undersøkelser paa Lista sommeren 1918 begyndte med utgravning av de to sistnevnte fortidsminner paa Sausebak. I arbeidet deltok amanuensis Jan Petersen, som forestod utgravningen av den mindre haug, og er hans beretning om denne undersøkelse vedlagt her. I forening undersøkte vi den større haug og utarbeidet likesaa i felleskap vedlagte kartskisse over gravfeltet med vedfødte nivellementer.

Undersøkelse av haug 5, Sausebak

9-10/6-1918.

Vanse.

Rund lav haug med fotkjede bestaaende av 53 tætliggende kuppelstener (stenenes størrelse 35X50cm.) Haugens tvermaal var 6½m. i begge retninger. Omkring midten var en grop. Høiden ved midten var da bare 0.27m. mens haugens høide 1m. S. for midten, som maa antas aa svare til haugens høieste punkt, maalte 0.50m. Under oprensningen av stenringen blev omtrønt ret i V. for midten paa utsiden av ringen men like indtil en av stenene fundet et stykke av et kleberstenskar. Gravningen begyndte fra

- 3 -

S.O. Hele rummet indenfor stenringen blev gjennomgravet, bare den sidste halvanden meter i nordkanten blev staaende igjen. (Se plan). Øverst viste der sig aa være jordblandet røis, længere nede var der færre stener, enkeltvis laade dog helt ned til bunden. Fylden i den sydlige del av haugen litt bortenfor midten bestod av smaa strandsten. I.40m N.O. for midten laa en stor flat helle, knust i 6 deler, i retningen O.S.O. - V.N.N. I.46 m.l. Im.b. i østkanten, 0.75 m.b. i vestkanten. I2 cm. tyk. Denne helles overkant laa 0.24m. over haugens faste bund, som igjen dannedes av brunt grus. Over hele bunden blev paatruffet et tyndt kullag, som syntes aa være litt tykkere i kantene. Kullaget har maalt 2.40m. S. for midten 0.17m. lavere end marken omkring, den bund laa ved midten 0.21cm. lavere end marken omkring. Under hellen var den sterkt brændt og med litt tykkere kullag. Oldsaker eller ben blev ikke paatruffet noget sted. Oppe paa haugen like under græstorven Im. V. for midten laa en flattrøkt stenkule (strandsten) 35 cm.l. 32 cm.b. (2 fotos.) og I plan).

Prøve av haugfyllen, smaa strandsten medtat.

Haug no.6

Stor vakker haug, noget avflatet oventil, antagelig foraarsaket ved at ungdommen fra Verregaardene har benyttet haugen til aa brenne jonsokbaal paa. Derav ogsaa dens navn Vedehaugen. Langs kanten er revet ut en del sten saa noget helt sikkert tvermaal kunde ikke bringes

tilveie. I retning nv.-sø. var det 16.50 m. i nø-sv 15m. Til nul punkt blev valgt jordflaten ved haugens fotkant i nord-vestlig retning fra centrum (X paa planen) og alle høider avmaalt til dette. Haugens fot ligger her 25.31m.o.h. Dens største høide laa 1.5m. vest for centrum og blev her maalt til 1.7m. Centrum laa en smule lavere, og idet høiden her viste sig aa være 1.58m.

En 6m. bred skjering blev lagt inn fra nordøst følgende saavidt mulig bunnen. I denne viste der sig aa ligge en hel del temmelig store jordfaste sten som i marken utenfor. Det fremgik derav tydelig at der intet forsøk var gjort paa aa skaffe jevn slet bunn tilveie forinnen arbeidet med haugens opbygning blev sat igang. (sefot. II) som byggemateriale var anvendt temmelig store kultesten av henimot og over mannsløfts størrelse med sort jord i mellem. Snarest kan da haugen betegnes som en sterkt jordblandet røis. Mot midten henimot 1.5 m fra centr. blev røisen tettere og strakte sig gjennem hele skjeringen muligens noget mere jord blandet ut mot kantene og særlig i øvre del hvor bare fantes nogen spredte sten. Det gav her ved første blick inntryk av aa være lagt op sen stenkjerne 1m. høi med et 0.70m tykt jordlag over med enkelte sten iblandet. (sefot. III) Ved fortsat arbeide viste det sig imidlertid at røisen gjennemgaaende var sterkt jordblandet og det bare var her og der og vistnok mere tilfeldig at stenene dannet en mere kompakt masse. At haugens øverste

gjennemgaaende var fattigere paa sten
tør muligens forklares slik at der i
senere tid er revet op en hel del sten
for aa skaffe tilveie en bedre flate for
den omtalte jonsokbrenning.-

Særlig rik paa sten var haugen
omkring a paa vedlagte plan. 2m. s.s.ø.
for centrum. Ved aa ta bort disse viste
der sig mellem dem aa ligge en hel del
krukkebrot, de fleste tilhørende et stort
grovt lerkar som aapenbart hadde været
fylt med brendte ben. En mængde slike
fantes nemlig mellem brottene desuten
ogsaa nogen smeltede bronsestykker og
en del brot av rimeligvis forskjellig
ornerte mindre lerkar. Enkelte stykker
er forbrente. Den store krukke er aapen-
bart blit knust paa stedet, muligvis dog
ved en senere forskyvning i haugen. Tryk-
ket maa ha truffet krukken noget fra
siden, ti det viste sig at tildels laa
over hinannen slik at de undre laa med
den velvede side nedad, de øvre derimot
med samme side opad. Bunnen fantes paa
plass liggende 0.82m. over nulpunktet.
Ved sammensetning i museet viser det
sig at store deler av dette kar mangler
og ennu mere av de ornerte mindre kar.
Da de alle aapenbart kar vært daarlig
brent og mange av brottene har spaltet
sig langs efter, er det vel sannsynlig
at en hel av disse i tidens løp er bort-
smuldret, men at karrene oprindelig har
vært hele tilstede.

Ved b paa planen 1.30m. n.n.v.
for centr. fantes ogsaa enkelte sterkt
modatte grove krukkestykker i en høide
av ca. 0.50m. over derværende bunn.

Gravningen fortsattes til omtr. 3m. S.V. for centrum. Men da intet videre blev fundet, blev undersøkelsen her stanset og haugen kastet igjen.

Plan og fire fotografier vedlegges beretningen.

Veremoen.

For aa søke aa faa nogenlunde fastslaatt alderen paa og karakteren av haugene paa Veremoen blev derefter en del av disse undersøkt, ialt II stykker. Derav ligger haugene a.b.c.d.e.f.k. i den nordre del av feltet, en 60-70m. nv. for den paa feltet opsatte elektriske transformator. Haugene g.h.i.j. ligger nærmere op til denne i vest sydvestlig retning.

Haug nr. I. (a)

Liten litt ujevn rundhaug.

Tvermaal i retning nv-sø 4.70m, i retning nø-sv 4m. Høiden ved haugens centrum 0.55m. En skjering blev lagt gjennom haugen fra NV. i omtrent full bredde. Materialet var sterkt grusholdig jord og sten. Intet blev funnet. Haugens beliggenhet er følgende: Følger man stengjerdet norden fra det nordvestlig e hjørne av transformatoren i 64 m's lengde og derfra gaar 15 m i vestlig retning, treffes haugens centrum -

Haug nr. 2 (b)

Liten ujevn rundhaug. helt

urørt. Tvermaal NV-Sø- 4.50m. Nø-Sv 4m. Høiden ved centrum 0.48m.

En skjering omtrent i haugens bredde blev lagt inn fra ns.- Var bygget som foregaaende av grusholdig jord

og sten og kan karakteriseres som en jordblandet røis. Gravningen blev ført helt frem til den nør ende, men intet funnet. Dernest blev en skjering tatt ned i midten men uten resultat.

(Beliggenhet: 11m. øst for haug I's centrum og 7.30m. vest for det under I. nevnte stengjerde.)

Haug nr. 3. (c)

Liten ujevn rundhaug. Tvermaal nv-sø- 5m. nør-sv- 4.7m. Høide ved centrum 0.48m.-

En skjering omtrent i haugens bredde blev lagt inn fra NV. Jord blandet røis som foregaaende. Ogsaa denne haug blev skaaret helt igjennem og undersøkt i bunnen, men uten resultat.

Beliggenhet 8.5m. sø. for nr.

I og med østre kant tett inntil nr.2.

11.3m. fra gjerdet.

Haug nr. 4. (d)

Liten ujevn rundhaug. Tvermaal nv - sø 3.8m.- nør-sv. 3.20m. Høide ved centrum 0.55m.-

Haugen var bygget paa samme maate som de foregaaende. Den blev gjennomgravet som disse, men uten noget som helst resultat. Enkelte kulfliser saaes dog her og der.

(Beliggenhet: 19m. sø litt til s for nr.I og 105m. fra gjerdet.)

Haug nr. 5 (e)

Liten rundhaug. Tvermaal Nv-sø- 4.80m. nør-sv 4.50m. Høide ved centrum 0.77m.--

En skjering omtrent i haugens bredde blev lagt inn fra nv. Haugen viste sig da aa være bygget som en jord-

blandet røis. I.20m nv for centrum blev nede paa bunnen fundet et krukkebrot hørende til nær randen. I sydøstre ende av skjeringen helt i utkanten blev ogsaa funnet et par grove, ubetydelige brot og endelig i fyllen nogen flintestykker. Ellers intet.

(Beliggenhet: 20m ssø for nr.I og I5m fra gjerdet.)

Haug nr.6 (f)

Jevn rund haug. men avflatet oventil, gav inntrykk av aa være urørt bortset fra at en del sten kunde være revet ut til det nærliggende gjerde.

Tvermaal 9m. Høide ved centrum 0.77m.

Sammenlignings høide maalt ved haugens nv. kant var 0.99m. I sø kant blev med samme kikkerthøide maalt 0.66m. Det vil da si at haugens bunn falder fra sø til nv med 0.33m paa diameteren - 9m.

En skjering blev lagt inn fra vest (litt til syd) i henved 4 m's bredde. Materialet i haugen var som i de øvrige jord og sten sammenblandet.

I.7m s for centrum 0.63m. over haugfot i nv fantes rester av et skiferbryne liggende mellem stenene.

0.80m. n (litt tilø) for centr. blev nede ved bunden funnet en korsformet spenne med foten mot øst. I.20m. i samme retning fra centr. blev en lignende spenne paatruffet, liggende med baksiden op og foten mot vest (litt til syd)

Avdekningen blev derefter fortsatt videre i østlig retning. Omtrent 0.80m nnø for c. blev funnet en del smaa ytterst skjøre brot av en hanke urne. Disse laa

Disse laa imidlertid spredt mellem stenene og det var desverre ugjærlig med bestemthet aa fastslaa hvor urnen hadde staatt. Lerkarbrot blev funnet ennu 0.30m. frem i NØ. retn. Dog synes disse aa ha tilhørt en annen hankeurne. Ved optagningen kunde de forskjellige smaa-brot ikke holdes fra hverandre, og først ved senere gjennemsyn viste det sig at der maa haa vært 2 urner.

Paa vedlagte plan er de to lerkars antagelige stilling angit med prikkede ringer.

Ca. 0.85m. NØ. for centr. blev funnet en del glas perler. Ialt blev optat 14 stykker, de fleste liggende nogenlunde samlet i rekke fra vest til øst, fire derimot noget fjernere i nnø retning. deriblandt en stor mosaikperle. 0.95 m. NNØ for centrum avdekkedes ytterligere en korsformet spenne med hodet mot sv. og foten i nØ. Denne foten i nØ. Denne spenne var imidlertid fullkommen gjennemirret og det lykkedes ikke aa faa tat den op hel. Desuten mangler noget av foten. 0.05 m innfor hodet av denne, nærmere centr. kunde det ses spor efter ennu et bronsesmykke, rimeligvis en spenne, men av dette var der saa godt som bare støv tilbake. Ellers blev intet funnet. De forskjellige stykkers beliggenhet i forhold til hverandre er angit paa planen.

Høiden av den faste bunn ved centrum blev maalt og viste sig aa ligge 0.05m. høiere enn terrænet ved haugens fotkant i NV som blev valgt til nulpunkt. De tre spenners høide over 0 punktet er angit paa planen. Efter fundstykkenes

beliggenhet har den døde tydeligvis vært lagt i retn. V-Ø med hodet i vest. En spenne har sittet paa hver skulder, to andre og perlene over brystet.

(Beliggenhet 35.40m. NV for nr.I og IIm v. for gjerdet.)

Haug nr.7 (i)

Ujevn randhaug liggende sv. for foregaaende. Tvermaal ca. 6m. Høide 0.61 m. Sparsomt bevokset med lyng saa stener stikker op i overflaten som ved de øvrige hauger. Blev gravet helt igjennem og viste sig aa være bygget av jord og sten sammenblandet. I søndre del laa en temmelig stor sten som aapenbart har ligget i marken før haugen blev lagt op. Intet blev funnet.

Haug nr. 8 (k).

Rundhaug. Tvermaal 7 m. Høide 0.55. Med samme kikkerthøide blev avlest høidene av punktene i haugens fotkant NV. SØ. NØ og SV for centr. med følgende resultaterr.

Fotkant NV-	1.55m	-	0m.
- "	SØ -1.48"		0.07m
- "	NØ -1.30m		0.25 m
- "	SV -1.61m		0.06 m

Terrænets heldning blev da paa diameteren fra SØ til NV - 0.07m, fra NØ -SV- 0.31m. Med punktet i NV valgt som nulpunkt viste høiden ved centrum sig aa være 1.55-1m - 0.55m. Den faste bund ved centrum 1.55 - 1.65 - - 0.10m.

Era s blev gravet en skje-ring tvert igjennem haugen 3.5m. bred .Like ved midten blev paatruffet et lag av kul og brente ben hvis bund laa 0.16 m. over -o. Dette hadde en bredde av 0.50

fra centrum mot NØ. 0.70 m. mot NS, og 0.50m mot SØ. Over laa jord og sten paa samme maate som ellers i haugen blandet sammen. Lagets tykkelse var meget forskjellig eftersom det laa mellem stenene. Største tykkelse blev maalt umiddelbart paa sydvestsiden av centrum og var her 0.11m. Andre steder kunde det gaa ned til nogen faa centimeter. Mellem benene fantes fragmenter av en kam med futral (?), stykker av en bennaal og et par ubestemmelige smaa jernfragmenter. Ellers blev intet funnet.

Beliggenhet: Straks nord for det "lågjerde" som i østvestgaaende retning er opført et stykke NV for transformatoren.

Haug nr. 9 (j)

En av de anseligste og vakreste hauger paa hele feltet har aapenbart haug 9 vært. Den har været jevnt rund og utstyret med fotkjede av kultesten liggende i nogen avstand fra hverandre. Nu var haugen temmelig ødelagt. I mitten var en stor grop efter en tidligere utgravning som syntes aa naa næsten til bunns. En svær jordfast sten og en annen noget mindre midt i haugen var derved ogsaa delvis blit avdekket. Utsiktene til aa naa noget resultat ved undersøkelse av denne haug var derfor ikke store. Paa den annen side kunde en eftergravning allikevel gi haab om, at saa meget maatte finnes tilbake at ialfall en datering av haugen kunde opnaas. Dette

Spere marker.

haap blev hellerikke skuffet.

Haugens tvermaal har vært 8 m.

4 sikre punkter i dens fotkjede SSØ, NNV
ØNØ, og VSV for centr. blev derefter
avveiet og gav følgende resultat:

Fotkant SSØ - 1,21 m - -0 m.

- " - NNV - 1,41 m - -0,20 m

- " - ØNØ - 1,17 m - - 0,04 m

- " - VSV - 1,83 m - - 0.62 m.

Terrænets heldning blir derefter
paa diameteren fra SSØ-NNV 0,20 m fra
ØNØ til VSV -0.66 m.

Som o punkt blev valgt det av-
veide punkt i fotkanten SSØ for centrum
og alle høidemaalinger henført til det.

Høiden av haugen ved centrum
som falt paa kanten av en av de store,
tidligere avdekkede sten, var 1,21m
- 0,57 m - 0,64 m.

Det dypeste av den eldre utgravning ved
punktet X paa planen ca. 1 m s for mid-
ten var 1,21 m - 1,17 m - 0,04 m.

Saa dypt gikk imidlertid bare i vel $\frac{1}{2}$
m's vidde, utenfor blev den efterhvert
betydelig grunnere. Det kan med det sam-
me nevnes at ved senere nivellering av
den faste bunn ved midten viste den sig
aa ligge 0.26m. under - o.

Ved den fornyede undersøkelse
blev den gamle skjering inn fra SV ut-
videt til en bredde av ca. 4 m. og ut-
dypet ned til den faste bunn. Over den-
ne laa et ca. 0.15 m tykt graasort jord-
lag isprengt med talrike større og mind-
re kulbeter like ned til bunngrusen.
Dette lag skriver hvori ogsaa nogen
faa forbrente nøtteskal blev funnet,

dekket øiensynlig hele bunnen. Ganske spredt fantes ogsaa nogen smaa krukkebrot og enkelte stykker av et kleberstenskar med en bred, flat hulkeit om mundingsranden (se planen) De fleste av disse brot kom frem ved arbeidernes avdekning av haugens øvre deler, idet de gjennomgaaende laa i overflaten av det netop omtalte sortgraa lag som dekket bunnen. Et enkelt stykke som blev nivelleret laa 0,08 m over - 0.

Omtrent midt i haugen syd og vest for centrum laa som nevnt en sver jordfast sten omtrent i retning sv-nø. Dens lengde var 4 m, bredden gjennemsnittlig 1,50 m. Dennes høieste punkt laa 0,58 m over - 0. Til dens nordøstlige hjørne støttet sig en annen sver sten 1,15 0,75 m som laa i retning SØ - NV, hver ved de to sten kom til aa danne omtrent en ret vinkel. At denne hadde ligget slik før haugens bygning maatte anses utelukket. Derimot kunde det nok tenkes at den var blit bragt i denne stilling da graven blev anlagt.

To andre store sten liggende NØ og ø for sistnevnte er ogsaa ønntegnet paa planen.

I gropen efter den tidligere gravning saas nogen mindre sten liggende som det syntes urørt ut fra den jordfaste sten i sydøstlig retning. Da denne retningslinje løper omtrent paralel med den sten som støtter sig til den jordfaste, taler sannsynligheten for at disse sten hører med til det oprindelige anlegg og er rester av en vegg eller mur (se fot. I, II) At denne hører med

til selve graven synes ogsaa aa fremgaa derav at i rummet som dannes mellem de svære sten og denne blev selve gravgodset avdekket, liggende ialfall i det vesentlige urørt.

Veda fortsette gjennomgravningen av det sorte jordlag støtte jeg omtrent 1 m s for centrum paa et staaende lerkar med hank av typen Rygh 361, gjennemsprukket men i hovedsaken helt. Bare en del av mundingranden manglet eller var saa ødelagt at den ikke lot sig redde. Ca. 40 cm. nord for dette fantes et annet mindre hankekar liggende overende. Umiddelbart nord for dette, nærmere centrum fantes to korsformede bronsespenner av forskjellig type og størrelse, noen perler og ennu tre smaa bronsespenner. Vedlagte fot. IV viser beliggenheten av de paa planen angivne spenner 5,6,7 og 9 samt perlene 3 og 8. Stenen nedenfor angir plassen for lerkarret 2. Alle spennene var helt gjennemirret og som følge derav ytterst skrøpelige. Ved aa anvende den største forsiktighet lykkedes det aa faa tat de to største op nogenlunde hele, de øvrige kunde derimot bare delvis reddes. Mellom de to lerkar fantes videre noen brot av tredie kar tilhørende mundingranden.

Efter gravgodsets beliggenhet i forhold til de store sten var jeg fra først av tilbøielig til aa anta at den døde hadde ligget i retning NV - SØ med hodet mot nv. Imidlertid var der ogsaa en mulighet for at langsiden av den store jordfaste sten dannet langsiden ogsaa i graven. Men da maatte den annen store

sten være blitt veltet overende ved den eldre utgravning. For sikkerhets skyld blev denne fjernet og det viste sig da at gravgodset fortsatte inn under denne. Dette bestod av en eller muligens 2 smaa bronsespenner, to forgyldte dobbeltnapper med sølvbeslag, en jernkniv, et sneldejul av ler (?) og 3 smaa jernkroker med rester av treskaft.

Gjenstandenes beliggenhet i forhold til hinannen og plass i haugen fremgaar av vedlagte plantegninger. Bemerkes skal tilslutt at i den del av det brente lag som dekket selve gravens bunn blev funnet nogen smaa stykker trekarkitt oget flintstykke.

Haug 10.

Rundhaug av jord og sten tvermaal 6 m. største høide blev maalt 1 m. øst for centrum, hvor den var 0,63 m. Høiden ved centrum 0.48 m.

1,35 m. syd litt til vest for centrum blev nede ved bunden funnet en simpel flekkepil av god graa flint. Denne laa 0.24 m under jordflaten maalt ved fotkanten av haugen nord for centrum. Ellers blev intet funnet i haugen, skjønt denne blev nesten helt gjennomgravet.

Haug II. (h)

Liten rundhaug, ligger ved et grustak og er litt av søndre kant av skaaret av dette. Tvermaal 4,30 m Høide ved centrum 0.48 m. Bestod av jord blandet grus og sten. I midten laa en stor jordfast sten. Intet blev funnet.

Flere hauger blef ved denne leilighet ikke utgravet. Imidlertid er det meningen aa gjøre ennu nogen undersøkel-

ser paa dette felt kommende aar og likesaa om mulig faa utarbeidet et oversiktskart.

Hustuft paa Veremoen.

Syd for det store gravfelt paa Veremoen i Vestre Veres utmark fortsetter haugene i utmarken tilhørende lærer Abraham Vere, Østre Vere. Haugene er dog ikke saa talrike og er mindre fremtrædende paa grunn av at der paa feltet er plantet en hel del buskfuru. I sydkanten av dette felt straks nord for Nordbyg- dens aktiebakeri ligger tre vollformede kredser, som synes aa være gamle hustufter. De to mindre er nærmest runde av ~~form~~ Den vestligste av de tre lot jeg avdekke sammen med amanuensis Jan Petersen som var tilstede de første par dage. Senere fortsatte jeg gravningen alene.

Først blev veggene avdekket og al torv innenfor disse spadet av. Deretter blev hele tuften inndelt i meter-ruter og bunnen undersøkt meter for meter ned til den faste grusbunn. At der vilde bli lite aa finne, stod forøvrig snart klart, ti jordlaget som dekket tuften var overalt meget tynt. Gjennem-gaaende bare ca. 15 cm. tykt, efterat torven var fjernet. Noget kulturlag blev ikke konstateret. Dog fantes kulbiter spredt over hele tuften like ned til den faste grus. Hellerikke blev der funnet noget ildsted. I rutene E 8, J, 6, og K 15 (se planen) var kulmengden mere samlet og der tør muligens her ha brennt et enkelt baal. I hver av rutene H 6, F 4, L 17, fantes et enkelt lite krukke

brot. Ellers her og der nogen flintstykker.

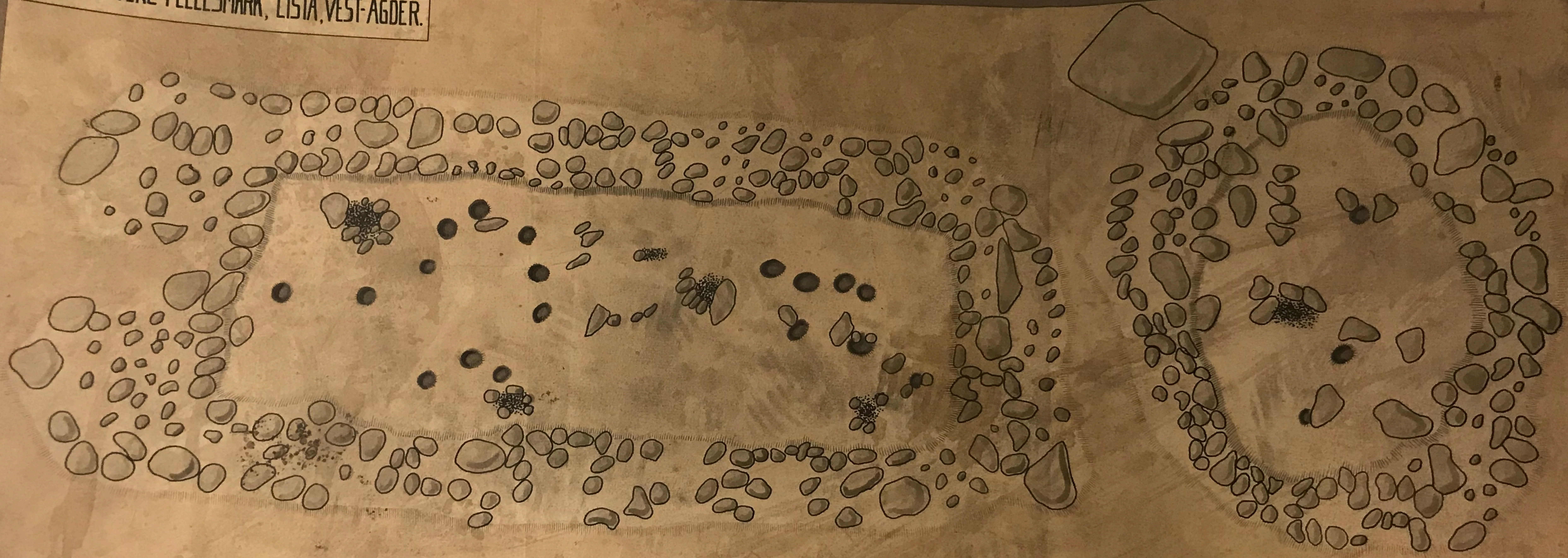
Som det fremgaar av planen er tuffens lengde vel 25 m. i retn. N-S dens største bredde 14 m. Formen er meget uregelmessig oval. Delvis er uregelmessigheten vistnok en følge av at stenene fra veggene dels er falt inn - dels utover. Men dette synes allikevel ikke tilstrekkelig forklaring. Efter gravningens avslutning tok jeg forsøksvis bort en del av de sten langs veggene innvendig som kunde tenkes aa være falt ut av leie. (se de prikkede linjer paa planen). Formen blir derved noget rimeligere, men allikevel paa flere punkter eiendommelig. For det sydvestre hjørnes vedkommende bør videre bemerkes at der nu er svært lite sten tilbake, hvorfor linjene her er temmelig usikre.

Ved midten av tuften tversover fantes en lav stenvmur. Ved dennes vestre ende hevet sig en lav røis blandet med jord. Da denne hadde megen likhet med de mange smaa omliggende gravhauger, blev den gravet helt igjennem. Det viste sig da at der ikke bare mellem stenene men ogsaa under disse laa temmelig meget jord, langt mere en i veggene forøvrig. Skjønt der intet blev funnet, skulde en efter dette kanskje kunne formode at røisen var en sekundær dannelse som ikke hadde noget direkte med tuften aa bestille. En lignende men noget mindre røis laa det nordre runs sydøstre hjørne. Heller ikke i den fantes der noget, men sammensetningen var den som i den første røis. AA opfatte disse to røiser som gravrøiser i

likhet og samtidige med de øvrige paa Veremoen, kunde nok være fristende, men da maatte tuften gaa tilbake til et ennu eldre tidspunkt, et forhold som der paa grunnlag av de faa smaa lerkarbrot ikke er nogen leilighet til aa bedømme.

Efter at utgravningen var tilendebragt blev bunnflaten og visse punkter paa murene nivelleret. Som det ses av de paa planen anførte tal er heldningen fra nord til syd ganske ubetydelig - 0,04m. Derimot falder bunnen sterkere av mot søndre rums sydvestre hjørne. Veggene høide er vekslende, mens naar intet sted over 0.46 m undtagen ved røisen vest for tvermuren hvor høiden er 0.59 m. Samtidig skal bemerkes at stort sett var der paafallende lite sten igjen i veggene, om det virkelig har vært husveggene, selv om disse i ethvert tilfelle maa tenkes aa haa været meget lave. Imidlertid har tuften ligget saa ~~l~~ i dagen nær to veier at man nok kan formode at der her er hentet sten til gjerder o.l. At der heller ikke blev funnet noget synderlig tør ogsaa ha sin grunn i senere forstyrrelser. Det blev mig fortalt at hele marken her og dermed rimeligvis ogsaa tuften i sintid har vært helt avspadd for aa skaffe mittingtorv til veie, en skik som i eldre tid var anvent saa godt som over hele Lista. Derved kan en stor del av det oprindelige kulturlag tenkes aa være gaatt tapt og hvad der har vært levnet har vært saa meget sterkere utsat for veir - og temperatur forandringer og kan herved tenkes ødelagt. ----

HUSTUFT I VERE FELLESMARK, LISTA, VEST-AGDER.

Kart over haugene paa Sausebak i Veremarken

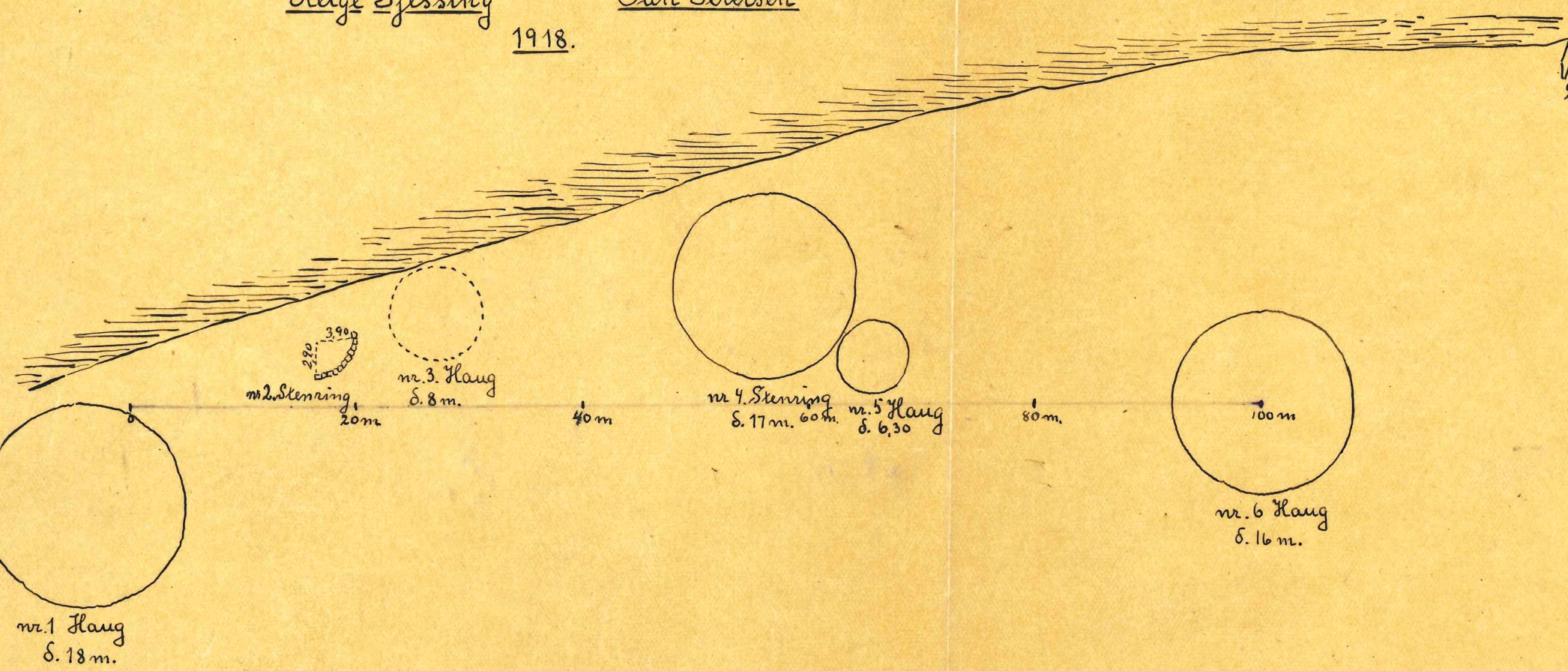
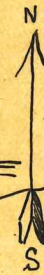
Vera - Lista

Helge Gjessing

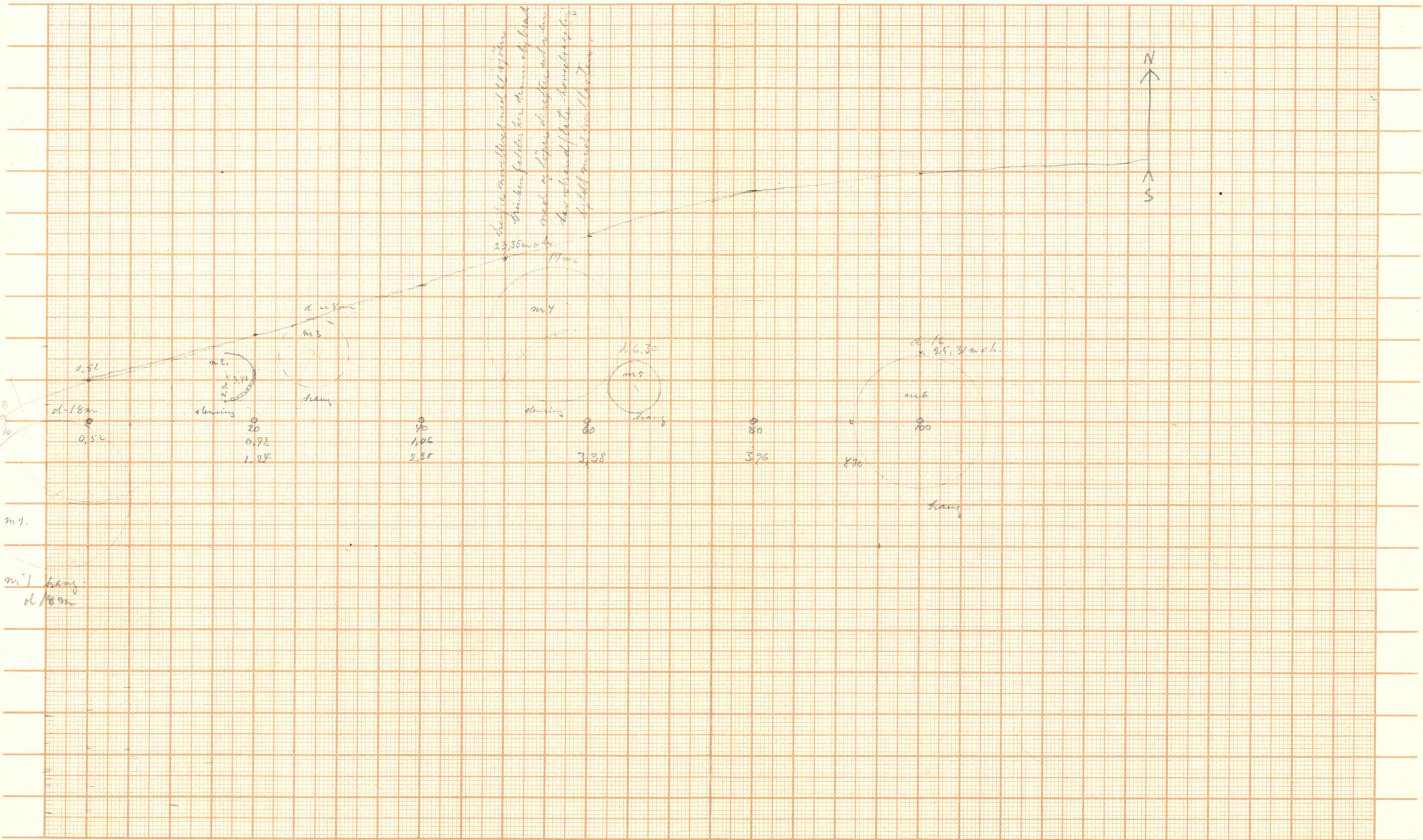
ved

Jan Petersen

1918.

10 10.60
20 9.90

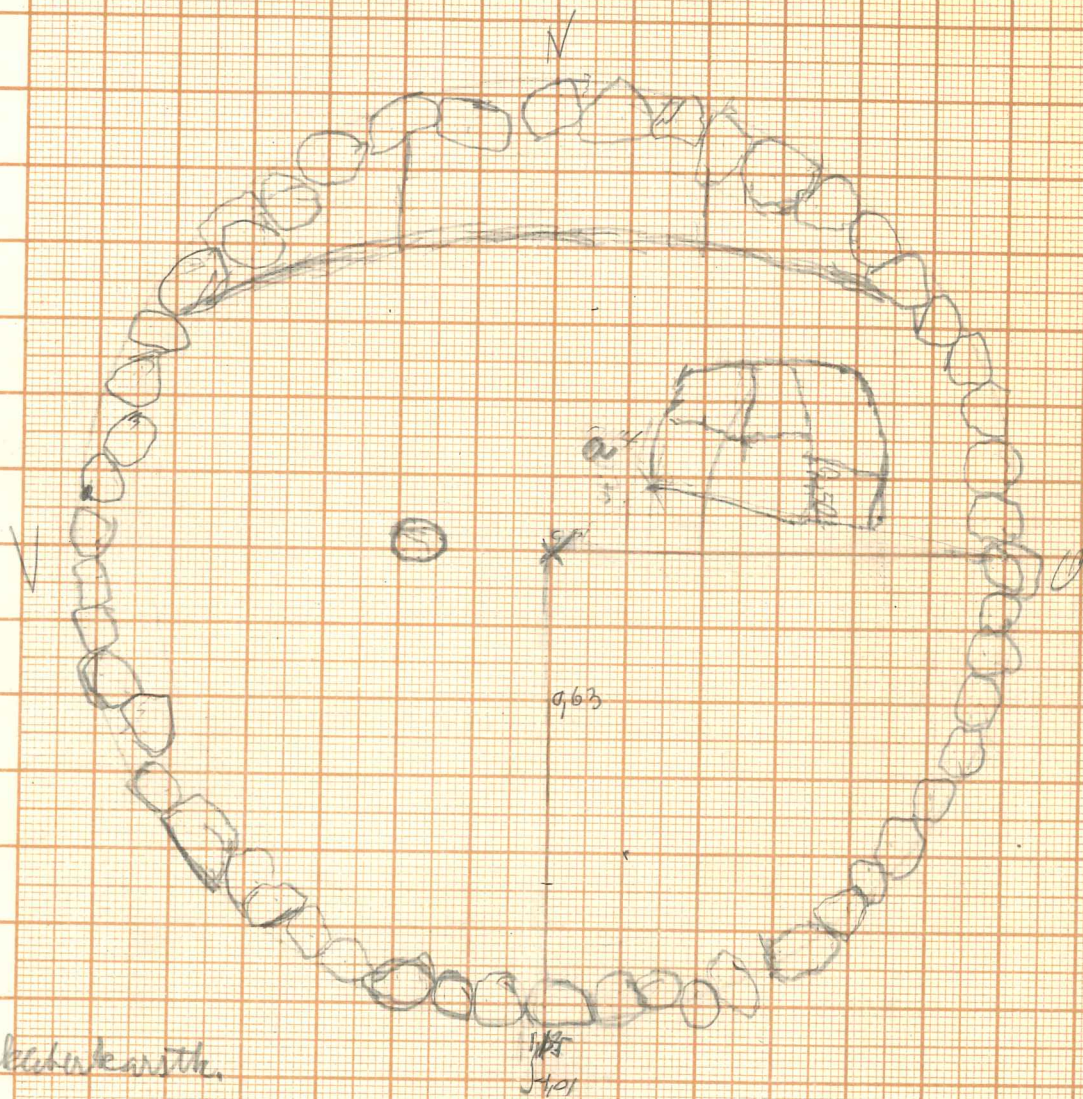

11.60
 11.11
 10.31
 10.14
 10.11
 10.02
 10.00

Kartografi kawasan perancangan
 Desa, Lida
 oleh
 Mulya Gopriyanti dan Petrus
 1918.

Til 922293

Lang 5 Sausbrak (Vere)

o: bekerkeersth.

0-puntet under grastarven S.V. for centrum utan for hangen

÷ 0,39 fast grund d 2,20m S. for anst.

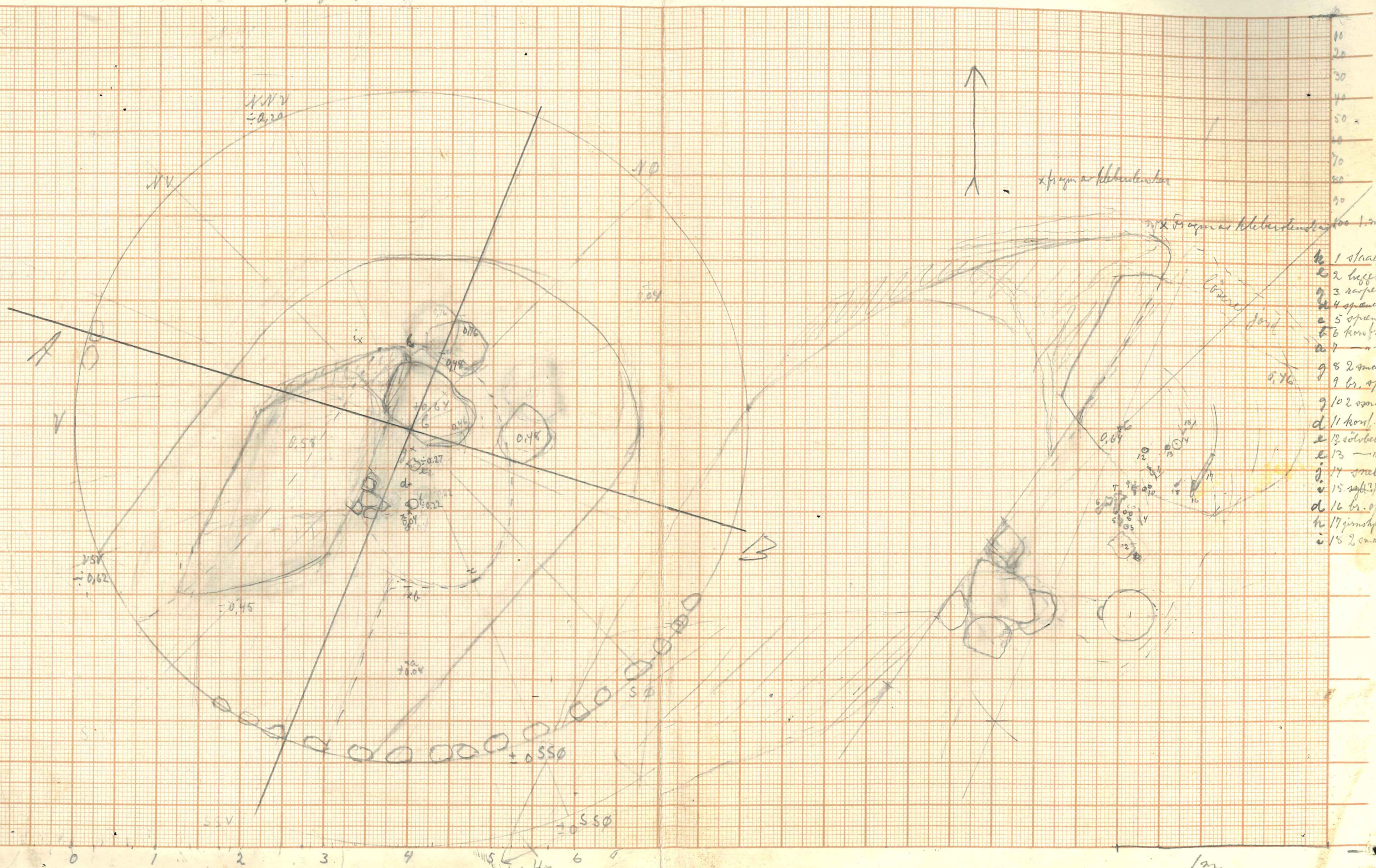
÷ 0,642 0,50 + VNO for S. pedu

0,22 under

÷ 0,20 centrum under grastarven

- 0,28 under centrum med under

Veremarken
 kang j. = m 9.
 Sommer 1918
 Helge Gjefving

10
 20
 30
 40
 50
 60
 70
 80
 90

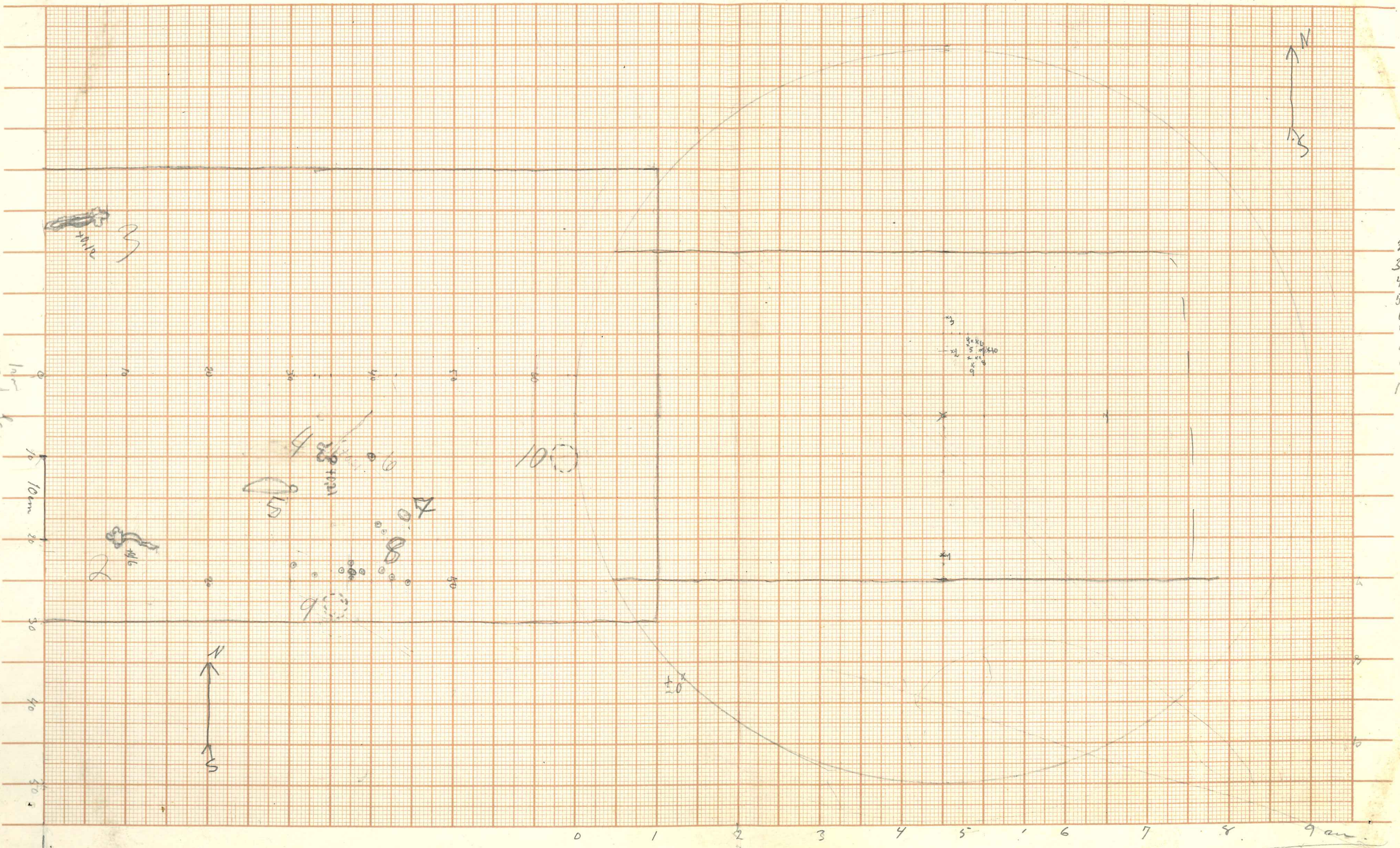
x program af klobenlender

x program af klobenlender 100 1 cm

- k 1 skaende urne
- l 2 beffede urne
- g 3 reiperte 1
- h 4 spande
- a 5 spande
- b 6 korst. spande
- d 7 " under idyrelende
- g 8 2 smaa røde perler
- g 9 br. spandelille beff.
- g 10 2 smaa røde perler
- d 11 korst. spande on truk. for
- l 12 sølbelagt kranse
- l 13 " "
- j 14 søldehjul
- v 15 søl(3) arsgum jernst.
- d 16 br. spande
- k 17 jernst. kranse
- i 18 2 smaa guldbeffede

- - - gammel gravning
 ——— ny stening

Veremøen, Nere, dansk.
 havs f. = nr 6.
 undersøgt sommeren 1914
 Nils Gjølberg

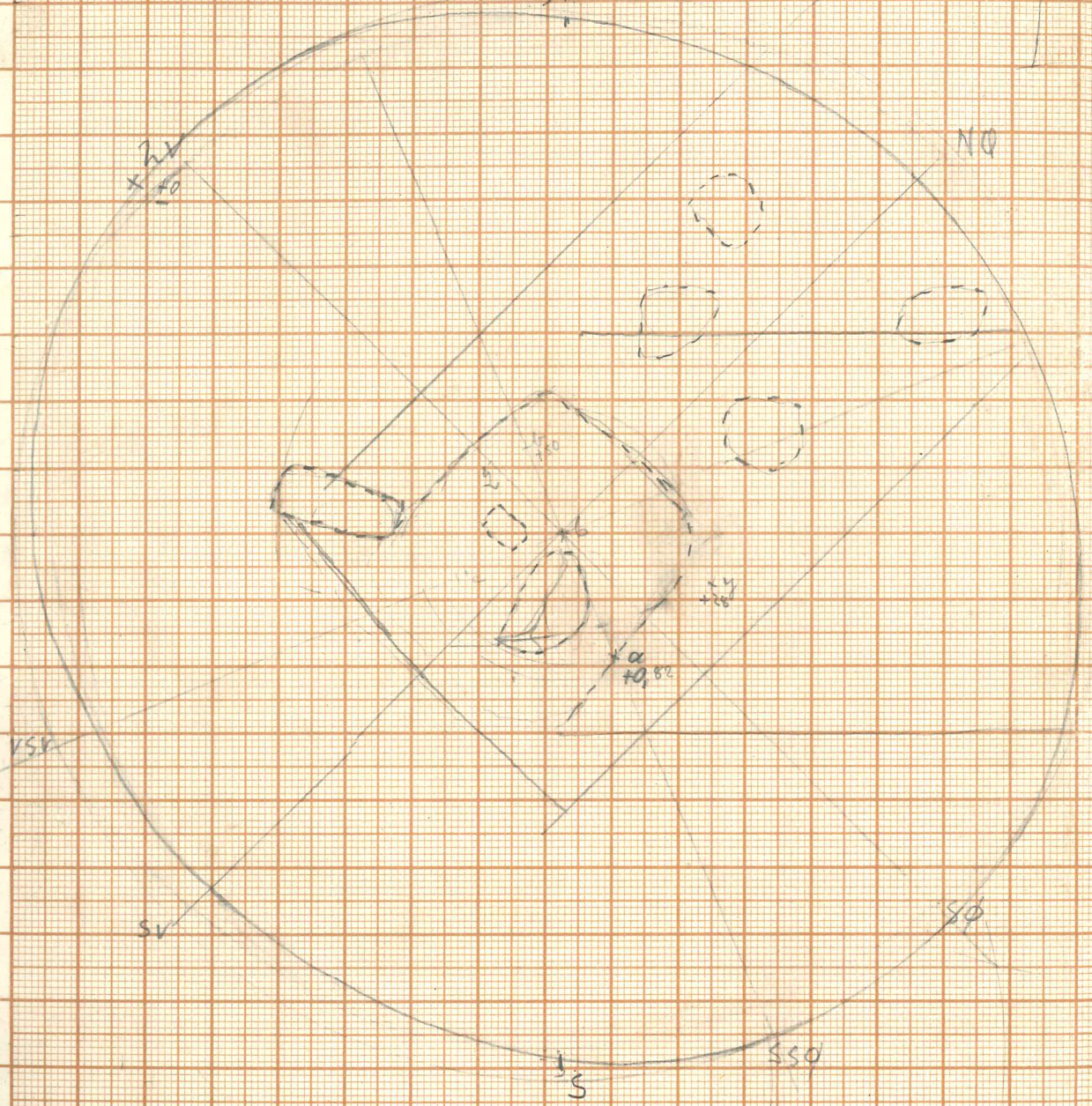

- 1 Brynnefragm
- 2 Korf. spande
- 3 Korf. spande
- 4 Korf. spande
- 5 Bronsespande?
- 6 Perle
- 7 mosnitperle
- 8 xxx perler
- 9 kerharstykke
- 10 kerharstykke

Vedehavne paa Lausebak i Veremarken

undersøgt sommeren 1918
med Konrads Gjøfing og Ammensens Bålene

x 2.24
 2 220
 c 1.52
 2.24

12m
 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

